

Turci do Libye: Co tam ten Erdogan hledá?

- CZ24 News | 8. ledna 2020

LYBIE/TURECKO: Turci do Libye: Co tam ten Erdogan hledá? Plyn ve Středomoří láká. Evropa jako rukojmí. Komu svědčí válečná dobrodružství. S Ruskem se nějak dohodne. Arabské jaro rozbilo vše. Sever Afriky nebude stabilní

KAMRAN HASANOV hodnotí pozadí plánu Turecka na vojenskou podporu oficiální islámské vlády v Libyi a dovozuje, že k vojenské intervenci dojde, aniž by to narušilo Erdoganovy vztahy s Ruskem

Turecká armáda se může velmi brzy objevit v Libyi. Vláda národní jednoty (VNJ), která ovládá Tripolis, oficiálně požádala Turecko o „vzdušnou, pozemní i námořní“ pomoc. Tuto informaci zveřejnila agentura Reuters a potvrdil ji vedoucí ruské kontaktní skupiny pro libyjské urovnání Lev Děňgov.

Erdogan podporuje invazi do Libye

Zvěsti o vstupu tureckých jednotek do severoafrické země se objevily tento měsíc. Záminku k nim dalo vystoupení Recepta Tayyipa Erdogana. Turecký prezident při něm hovořil o přítomnosti zahraničních sil v Libyi a připomněl, že Rusko tam má údajně také svůj kontingent. Proč by tedy Turci nemohli poslat své jednotky?

„Víte přece, že Rusko má firmu „Wagner“. Rusko poslalo její bezpečnostní síly do Libye. Pokud nám vláda z Tripolisu předá oficiální žádost, můžeme na základě uzavřené smlouvy o vojenské bezpečnostní spolupráci poslat do Libye dostatečný počet našich jednotek,“ řekl Erdogan 10. prosince.

Turecko po svržení Muammara Kaddáfího podporovalo islamisty, kteří ovládají západ Libye s hlavním městem Tripolis. Po vytvoření Vlády národní jednoty uznané OSN v roce 2015 považuje Ankara právě ji za jedinou legitimní mocenskou autoritu. Premiérem VNJ je Fajez al-Sarraj. Proti němu stojí parlament ve východním Tobruku, který se opírá o libyjskou národní armádu (LNA) polního maršála Chalífa Haftara.

Sarraje uznávají všechny země světa, ale pouze Turecko a Katar ho skutečně podporují. Haftar je podporován penězi a zbraněmi ze Spojených arabských emirátů, Saúdské Arábie, Egypta, Francie, USA a Ruska. Moskva, přestože uznala VNJ za legitimní vládu, s Haftarem otevřeně spolupracuje. Libyjský generál nejednou navštívil Moskvu a říká se, že si vysloužil arzenál ruských zbraní.

Motivy Ankary a Tripolisu

Během posledního roku LNA, která ovládá většinu Libye, více než jednou nastoupila ofenzívu s cílem obsadit Tripolis a svrhnout VNJ. Dosud však všechny útoky na hlavní město Libye byly neúspěšné. Nicméně Sarraj očividně chápe, že bez aktivní zahraniční podpory bude pro něj obtížné zůstat u moci. Proto oživil kontakty s Tureckem.

Koncem listopadu podepsaly Turecko a VNJ memorandum o spolupráci ve vojenské oblasti a o vymezení námořních hranic. Ankara překreslila mapu ekonomických zón, která ignoruje potenciální

práva Řecka na naleziště zemního plynu. Kolem 20. prosince, když Sarraj odletěl do Turecka, zajaly síly generála Haftara v libyjských teritoriálních vodách loď s tureckou posádkou. Napětí mezi Haftarem a Erdoganem tak roste.

Libye znamená pro Turecko příležitost k diverzifikaci dodávek ropy pocházejících hlavně z Iráku, Íránu, Saúdské Arábie a Ruska. Libye je navíc vstupní branou do Evropy. Pokud zde Turci získají vliv, posílí jejich význam z hlediska evropské bezpečnosti. Připomeňme, že Libye je hlavní tranzitní zemí pro běžence migrující z Afriky do Starého světa.

Nelze vyloučit ani ideologický faktor. Na počátku „arabského jara“ se vlády Turecka a Kataru pokusily nastolit moc Muslimského bratrstva na Blízkém východě. V Egyptě se to podařilo, ale v roce 2013 byl Muhammad Mursí svržen generálem a současným prezidentem Abd al-Fattáhem as-Sísí. V Sýrii byly podobné pokusy rovněž neúspěšné, s výjimkou úzkého pruhu území na severu země. Nyní se to „islamisté“ snaží vykompenzovat v Libyi.

Při rozhovoru s televizní stanicí A-Haber se Erdogan zmínil o možném vyslání ozbrojených sil do Maghrebu. Den na to jeho mluvčí Ibrahim Kalin poznamenal, že v případě odpovídajícího pozvání ho Velké národní shromáždění Turecka (VNST) vezme v úvahu. Vzhledem k uvedeným prohlášením není vyloučeno, že turecká vlajka zavlaje nad Tripolisem již v příštích týdnech.

Turecká operace je jistá

Hlavní redaktor „Mortal Kombat Türkiye“ Yashar Niazbaev nepochybuje o tom, že Erdogan vojáky do Libye pošle.

„Není pochyb o tom, že Turecko pošle armádu. Ještě předtím, než byla podána žádost VNJ, prezident Turecka opakovaně prohlásil, že v případě pozvání Ankara neodmítne poslat vojenský kontingent do Libye,“ řekl v rozhovoru pro ruskou televizi Cařihrad.

Niazbaev je přesvědčen, že Erdoganovy motivy mohou být spojeny s řadou politických a ekonomických důvodů.

„Za prvé, jak říkají Turci, pokud nejste na bojišti, nebudete ani u jednacího stolu. Vztahy Ankary s Haftarem nejsou dobré, což znamená, že Sarrajovi, který je v úzkém vztahu s Erdoganem, musí být poskytnuta veškerá moc. Za druhé, Turecko má eminentní zájem těžit zemní plyn a přepravovat ho ze Středozemního moře a už se dohodlo s VNJ na vymezení námořních hranic. Za třetí, v době obtížné ekonomické situace v zemi je jakákoli válka dobrým manévrem, který odvrací pozornost od vnitřních problémů,“ vysvětlil expert.

Povede operace k „třenicím“ s Ruskem?

Rusko má úzké kontakty s LNA i s Haftarem, kterého, jak řečeno, turecké vedení zarytě nenávidí. Povede nasazení tureckého letectva na podporu Sarraje ke střetu zájmů a možná i ke krizi ve vztazích s Ruskem?

„Moskva a Ankara naleznou vzájemně prospěšné řešení. Stejný optimismus panuje i v turecké odborné komunitě. Turecko a Rusko už našly společný jazyk v obtížnějších situacích, než je tato. Například v Sýrii. A to i přesto, že poněkud udivují časté zmínky tureckého prezidenta o Wagnerových žoldácích, jejichž existenci nejsou v Kremlu příliš ochotni přiznat nebo o nich neradi mluví,“ dodává Niazbaev.

Mimochodem, zástupci turecké delegace nedávno navštívili Moskvu. Na setkání s představiteli

ruského ministerstva zahraničí probírali kromě Sýrie i libyjskou agendu. K čemu došli, není známo. Nicméně samotný fakt rozhovorů naznačuje vysokou úroveň vzájemné důvěry a společných zájmů. Přes diametrálně protichůdné cíle se Turecku a Rusku podařilo najít společný jazyk v Sýrii. Co by mohlo zabránit nastolení „astanského formátu“ i v případě Libye?